

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ivo Pospíšila, soudkyně Lenky Kaniové a soudce Michala Bobka v právní věci žalobce: **Bc. L. K.**, zastoupeného Mgr. Davidem Černým, advokátem se sídlem Horní nám. 365/7, Olomouc, proti žalovanému: **Magistrát města Ostravy**, se sídlem Prokešovo náměstí 8, Ostrava, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 6. 2024, č. j. SMO/338665/24/ÚpaSŘ/Sni, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 11. 2024, č. j. 22 A 41/2024 - 23,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 11. 2024, č. j. 22 A 41/2024 - 23, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] V projednávané věci se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou, zda lze v důsledku změny právní úpravy zkrátit délku již běžící lhůty k podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu.

[2] Úřad městského obvodu Slezská Ostrava prvostupňovým rozhodnutím zrušil své sdělení, kterým k žádosti žalobce ověřil zjednodušenou dokumentaci ke stavbě na jeho pozemku. Žalovaný odvolání žalobce zamítl napadeným rozhodnutím. To mu bylo doručeno dne 6. 6. 2024 [tedy za účinnosti zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)], a k podání žaloby mu tak začala běžet obecná dvouměsíční lhůta [§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)]. Žalobce proti napadenému rozhodnutí brojil žalobou, kterou podal dne 2. 8. 2024.

[3] Krajský soud ji napadeným usnesením jako opožděnou odmítl. Dospěl k závěru, že se k 1. 7. 2024 délka lhůty zkrátila na jeden měsíc v důsledku nabytí účinnosti § 306 odst. 1 zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon (dále jen „nový stavební zákon“). Aplikace nové právní úpravy na již běžící lhůty je tzv. nepravou retroaktivitou, která je obecně přípustná. Její použití vyplývá *a contrario* z přechodného ustanovení § 331 nového stavebního zákona, podle něž se soudní řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti zákona dokončí podle dosavadních právních předpisů. Kratší lhůta pro podání žaloby se má uplatnit pro všechna soudní řízení zahájená po 1. 7. 2024 bez ohledu na skutečnost, že míří proti správním rozhodnutím, která byla doručena ještě za předchozí právní úpravy. Shledal, že tato právní úprava nezasahuje v nepřiměřené míře do práv účastníků řízení a že se jednalo o předvídatelnou změnu. V podrobnostech se krajský soud odkázal na rozsudek NSS ze dne 7. 11. 2024, č. j. 3 As 183/2024 - 26, s jehož závěry se ztotožnil.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl usnesení krajského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. a navrhl, aby Nejvyšší správní soud usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[5] Výklad přijatý krajským soudem podle něj zasahuje do ústavně garantovaného práva stěžovatele na soudní ochranu před nezákonným rozhodnutím správních orgánů dle čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Je-li přípustných více výkladů, musí být zvolen ten, který dané právo omezuje co nejméně. V nynějším případě navíc neexistuje žádný veřejný zájem, který by mohl omezení práva na soudní ochranu vyvážit. Zkrácená lhůta dle § 306 odst. 1 nového stavebního zákona se má uplatnit pouze pro žaloby, které napadají rozhodnutí doručená až za účinnosti nové právní úpravy (tedy od 1. 7. 2024). Jedině tento výklad lze považovat za ústavně konformní. Nelze připustit, aby se běh lhůty zkracoval za jejího plynutí.

[6] Stěžovatel souhlasí s krajským soudem, že z § 331 nového stavebního zákona *a contrario* plyne, že se soudní řízení zahájená po 1. 7. 2024 mají řídit novou právní úpravou. Tento závěr ale nelze vztahovat na pravidla o lhůtách, které soudnímu řízení předcházejí. Běh lhůt nelze považovat za součást soudního řízení v užším smyslu, které je zahájeno až podáním žaloby.

[7] Adresáti právních norem nejsou povinni řídit se právními předpisy, které prozatím nejsou účinné. Jelikož zákonodárce nynější situaci explicitně neupravil v přechodných ustanoveních, stěžovatel legitimně vycházel z předpokladu, že mu zůstane zachována dvouměsíční lhůta. Odmítá také závěr Nejvyššího správní soudu, že zkrácení lhůt bylo pro adresáty předvídatelné (srov. rozsudek NSS č. j. 3 As 183/2024 - 26, bod 34). Upozorňuje na nejednotnou praxi správních soudů ve výkladu této otázky (tamtéž, bod 45). Pokud bylo řešení rozporné i mezi soudy, neměli by být adresáti právních norem penalizováni za upřednostnění jednoho z možných výkladů.

[8] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

pokračování

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[9] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je projednatelná. Následně přezkoumal usnesení krajského soudu v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti, včetně důvodů, ke kterým je povinen přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Kasační stížnost je **důvodná**.

[10] K otázce ústavnosti zkrácení již běžících lhůt pro podání žaloby z důvodu nabytí účinnosti nového stavebního zákona se vyjádřil Ústavní soud v nálezu ze dne 26. 3. 2025, sp. zn. I. ÚS 3241/24. Tímto nálezem zrušil rozsudek NSS č. j. 3 As 183/2024 - 26, z něž vycházel krajský soud v napadeném usnesení. Nejvyšší správní soud v nyní projednávané věci aplikoval závěry Ústavního soudu.

[11] Na případ stěžovatele, jemuž lhůta k podání žaloby začala běžet již za předchozí právní úpravy a skončila za účinnosti nové, nedopadá žádné přechodné ustanovení nového stavebního zákona. Ani z § 331 tohoto zákona *a contrario* neplyne, že by se v těchto případech měla uplatnit zkrácená lhůta (srov. nálezy ÚS sp. zn. I. ÚS 3241/24, body 34 a 35).

[12] Je pravdou, že při absenci přechodného ustanovení se pro použití procesních pravidel připouští nepravá retroaktivita. Nejedná se však o bezpodmínečný příkaz, který by měl být aplikován mechanicky (tamtéž, bod 32). Pokud existuje více variant výkladu, musí se uplatnit ten, který více šetří podstatu a smysl základního práva stěžovatele na soudní ochranu a na přezkum zákonnosti rozhodnutí orgánu veřejné správy (čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny). Takovým výkladem je výklad prospektivní, podle něž zůstane již běžící dvouměsíční lhůta dle § 72 odst. 1 s. ř. s. zachována i po nabytí účinnosti nové právní úpravy. Zkrácení na jeden měsíc dle § 306 odst. 1 nového stavebního zákona se uplatní až na lhůty započaté od 1. 7. 2024. Případný zásah do právní jistoty ostatních účastníků řízení způsobený uplatněním prospektivního výkladu nelze považovat za srovnatelně intenzivní (tamtéž, body 38 a 40).

[13] Nelze odhlédnout ani od skutečnosti, že se nepravá retroaktivita *při plynutí lhůty pro podání žaloby projevuje na rozdíl od mnoha jiných procesních institutů relativně specificky, a to tím, že zkracuje již vzniklé právo podat žalobu za dříve stanovených podmínek, tedy v určité lhůtě* (tamtéž, bod 44).

[14] Nejvyšší správní soud uzavírá, že krajský soud dospěl k nesprávnému závěru o délce lhůty pro podání žaloby. Stěžovateli počala běžet dvouměsíční lhůta dne 6. 6. 2024, a tak byla žaloba podaná dne 2. 8. 2024 včasná. Nebyly tak splněny podmínky pro odmítnutí žaloby.

IV. Závěr a náklady řízení

[15] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a tak usnesení krajského soudu zrušil (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu zde uvedeným (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[16] O náhradě nákladů řízení rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. dubna 2025

Ivo Pospíšil
předseda senátu